

NARODNA STRAŽA

UREDNIŠTVO I UPRAVA: "NARODNA STRAŽA"
SIBENIK. — RUKOPISI SE NE VRAĆAJU. — NE-
BILJEVANA SE PISMA NE PRIMAJU.

IZLAZI SVAKE SUBOTE
POJEDINI BROJ Kr. 4.

PREPLATA „NARODNE STRAŽE“ IZNOSI GO-
DIŠNJE Kr. 150. — ZA INOZEMSTVO Kr. 300.
OGLASI PO CIJENIKU.

Br. 27.

Šibenik, 10. srpnja 1922.

God. II.

Nesmiljena kritika rezima.

Govor dra Šimraka. — Oštra kritika vladine bezglave politike i fašizma. — Odnosnaj Pučke Stranke prema strankama Hrvatskog Bloka.

Raspisava o dvanaestinama u Narodnoj Skupštini je bila veoma burna. Opozicija pod vodstvom Jugoslavenskog Kluba prošla je bila u najžešću borbu. Prvi u ime Jug. Kluba govorio je dr. Hohnjec, koji je u svom govoru oštrosudio vladinu politiku, a naročito podupiranje jugoфашизма. Iza njega govorio je zemljoradnik Lazić, za njim nar. socijalista Brandner, koji je u toku govora oštros napačne fašiste istaknuo, da su ga ljubljanski fašisti pozvali u akciju protiv Slovenske pučke stranke, ali da je on taj poziv odio.

Na popodnevnog sjednici govorio je u ime Jug. Kluba nar. poslanik dr. Janko Šimrak i iznajprije naglasio, da se naša finansijska uprava nalazi u kaosu. U raznim mjestima činovnici redovito ne primaju plaće, a najviše radi toga trpe invalidi, kojima je država dužna preko 100 milijuna dinara. Protiv se, što ministar financija uza svu urgenciju ministra vjera nije ispljavio do danas, kako je bio dužan, minimalnu svotu, što je određeno za uzdržavanje katoličkih prosvjetnih institucija. Istaknuo je, da se državno gospodarstvo nalazi na rubu propasti. Spomenuto je rukodopek u Varešu, koji su prije i za vrijeme rata zaposlivali oko 1000 radnika, a sada ih radi oko 30, da se ne sruše rovovi. Isto je sa ljevaonicom željeza u Varešu. Tom prilikom tražio je poslaniku, da se poboljšaju plaće radnicima, koje su premašene. Našoj finansijskoj politici krivo je zlo vođenje naše unutarnje politike. Parlament se pretvorio u obični konventikl i glasaču mašinu. Ovakvog parlamenta nema na svijetu. Vladine stranke nose karakter oligarhijskog rezima. Istakao je dalje, kako se vladin sistem oslanja sada na neodgovorne fašističke elemente, što pokazuje i slučaj Blaška Rajića u Subotici. Njegova svestrana kritika fašizma izazvala je odobranje i sa radikalne strane. Spomenuto je dogadaj u Kucuri, gdje su svećenika proglašili laotcem. Istakao je, kako se Juraj Deme-

oni iskreno misle, najbolje se vidi i iz toga, što istodobno uzdižu i hvale predavanje načelnika ministarstva prosvjete, g. Radostavljevića, koji je istom metodom kap. Lovrića bez ikakva poznавanja napao kafol, svećenstvo.

Nikome se ne može poreći pravo kritike, a pogotovo ne jednom političkom listu, osobito kad se tiče osoba visoko položenih. No pri tome samo ljudi ne smije nikako voditi strast i onaj animozitet, kojim je obično zadačnuta naša liberalna stampa, kad god se radi o katoličkom svećenstvu, a napose o našim biskupima. Onda se ne gleda, je li baš infinito, što se piše. Dosta je opadati. Nešto slično dogodilo se i ovog puta.

Djelovanje presv. biskupa do danas nije bilo u ničemu nacionalno niši se on o čemu ogriješio. Dapače svatko, tko je i malo nepristan, mora priznati, da je baš on sve obrede i funkcije u Stolnoj Bazilici — što nije bilo prije njegova dolaska — kolikogod je bilo moguće, preokrenuo na narodni jezik, za što ga je u svoje vrijeme i sam mjesni „Demokrat“ bio pohvalio. Koliko je protivnik glagoljice, najbolje govor činjenica, da je baš presv. Milet, i ako dosadašnji liturgični zakoni Crkve to ne dopuštaju, ipak privolio, da na blagdan sv. Cirila i Metoda bude svečana glagoljska misa u Bazilici. Fakat je, da se u nijednoj katoličkoj katedralci u našoj državi, u koliko nam je poznato, nije pjevala glagoljska misa, nego u šibenskoj. Po svemu ali izgleda, da je nekima žao, što je biskup dr. Milet naš privolio. Zato onako neljepo zabadaju i pišu o njemu. Tim hoće da samo pred javnošću opravduju svoj nepravedni istup i napadaj.

Neistinito je dalje, pače zlobno,

ono prikazivanje, kao da presv. biskup pogoduje neznačnom broju Talijana, koji su ostali u Šibeniku, i da čak namjerava udesiti za njih i posebnu crkvu. Presv. Mileta je sin našega naroda i kao pastir iskreno ga ljubi, pak zato ne će ništa poduzeti, što bi moglo uvrijediti narodni naš osjećaj, ni dati prilike našim narodnim neprijateljima, da se, pa i pod vidom vjere, afirmišu. Pisati o namjeri ustanovljenja posebne crkve, a bez ikakvih dokaza, to je zlonamjerno, samo da se umanji ugled katoličkog biskupu u narodu.

Na denuncije, da je šibenski biskup i čitav katolički episkopat u Jugoslaviji protivnik države, nije se vrijedno ni osvrati. Gospoda demokrati svagdje padaju sve niže i niže, pa se već ne žacaju nikakva sredstva u svojoj politici.

Jedno se pa može stalno ustvrditi, da je demokratima i njihovim saveznicima ova prigoda došla samo zato, da mogu agitirati proti Rimu, kao središtu katolicizma, i proti katoličkim biskupima. Oni u tu svoju prozirnu svrhu izrabljaju i vjerski i patriotski govor preć, kanonika Gojanovića, o kojem pristrano i nedostatno izvješćuju, a još ga pristranije tumače, samo da se nedjeljno mogu izraziti o svećenstvu, koje je tobž sluga Rima. Glagoljica za njih nije svetinja, kojom se njege, i podržava u narodu religiju. Ona im je samo puko sredstvo agitacije proti katolicizmu. Oni se ne vesele glagoljskoj misi u katedrali. Sigurni smo, da bi bili voljeli, da je nije bilo. Ovu zgodu samo zlorabe, da u narodu mogu piriti nepovjerenje i protivnost prema poglavici Crkve. Za našu glagoljicu je najveća šteta i nesreća, što ima baš takvih branica.

„Živjela Velika Srbija - dolje Jugoslavija - dolje Hrvati!“

Zaista malo čudan naslov za naš list! Da čitaoci znaju, o čemu se radi, kazat ćemo odmah, da to nije ništa drugo nego odusevljeni „rođoljubni“ uzvici, koji su se dneva 28. pr. m. o o vidovdanskoj slavi na dalmatinskom Kosovu orili od podneva do kasno u noć iz grla tisuća fanatizovanog naroda, ma da je toj narodnoj slavi prisustvovalo više stotina Hrvata. Bilo je i drugih povika, koje volimo premučati.

Ni predstavnici vlasti ni oružniči, kojih je tamo dosta bilo, niti odbor proslave: a ma baš nikto da se usudi prigovoriti masi, upozoriti ju, da takvi povici nijesu dopušteni, jer vrijedaju goste, vrijedaju najsvjetije osjećaje svih Hrvata, da su takvi uzvici kadri da izazovu reakciju, proljevanje bratske krvi. Svatko je šutio kao zaliven, a masa se sve više derala, što je vino jače djelovalo.

Odaslaniči Ministarstva Prosvjete, prof. M. Pavlović i Ž. Radostavljević, koji su specijalno bili poslati, da na toj slavi drže svoje rođoljubne

govore, ma da Srbjanci ne moguće doći do riječi. Moradoče uzmaknuti ispred fanatizovane mase. Niti ne počušće da se masi suprotstave. Oni se zadovolje time, da na Košovu piju i pevaju, a da sutradan u Šibeniku Hrvatima govore proti separatizmu, proti sluganima Rima i Beča, proti zvjerima, koje će se potražiti po tragu u snijegu. Zašto tamo na Kosovu ne digoše svoj glas? Zašto se tamo ne usudiše govoriti o narodnom jedinstvu? To se ne usudiše učiniti tamo, jer bi ih braća Srbi izviđali, linčovali kao izdajice srpske misli. Srpska masa ne će da znade za nikakvo jedinstvo. Ona zna samo za srpsvo — Veliku Srbiju od Triglav do Balkana.

Samo Hrvat mora da se odusevi za narodno jedinstvo; Hrvat mora da se odreće svog imena, svoje prošlosti; da izvrne svoj barjak, ako ne će da bude smatrana izdajicom domovine, protudržavnim elementom u svojoj „narodnoj državi“. Ne, ovako se ne može dalje! Ovaj pojam rođoljublja,

Dvolično pisanje.

Nekidašnjim predavanjem kap. Lovrića kao da nije zadovoljno mjesno glasilo demokrata, jer da izvodi predavača nijesu bili uvijek tačni ni loši, osobito kad je bez obzira napadao na katoličku Crkvu i svećenstvo. Pisac „Demokrata“ članka htio bi da se pokaze na nekoj visini, nepristranim, pa osuduje jednakouzroke i posljedice te ne odobrava onakav način političke borbe. No ova njegova tobožnja nepristranost je pozirana, jer je očito, da tim hoće da samo uspiješnije opada presv. biskupa Miletu, te ga prikaze javnosti u crnom svijetu. Korektno je osudavati ulične de-

monstrukcije. Pitamo samo: tko ih je upriličio i htio? Zar je predavač ispušnio dobar dio svog govoru nedoljčinim napadajem na katoličko svećenstvo iz vlastite inicijative? Da nije bilo možda koga, koji je neistinitim prikazivanjem stvari prišapnuo slijepom kapetanu, da uspiri nacionalističku omladinu proti šibenskom biskupu? Lako je pogoditi pravog uzočnika. Već se od nekoliko dana u stanovitim krugovima šaputalo i dokazivalo, kako treba poduzeti akciju proti dru Miletu, jer da je nepristatelj glagoljice. To su, naravno, oni isti, koji sada tobože osuduju posljedice i krive puteve. Koliko pak

slobode, jednakosti i narodnog jedinstva treba svakako izvesti na čistac. Ako Srbi hoće da budu samo Srbi, nemamo ništa protiv toga, ali onda neka im ne bude ni krivo ni Žao, ako i mi Hrvati budemo samo Hrvati. Ako nijihova srpska zastava ima da ostane za njih svetinja, simbol njihove slave i prošlosti, neka im ne bude ni krivo ni Žao, ako opet zapečaća hrvatski barjak tamo, gdje su sad boje okreute u ime slike i narodnog jedinstva.

Mi ćemo da budemo najveći zagonitnici narodnog jedinstva, ako to jedinstvo ima da bude iskreno, da znači jednakopravnost za sva tri naša plemena. No ako to tobožnje jedinstvo ima da znači hegemoniju bilo koga, da znači našu iskorenje, podredenost ili ropstvo, onda ćemo se proti takvom jedinstvu svim silama najodlučnije boriti. Ništa nas od toga ne će odvratiti: ni lijepe riječi, ni prijetnje, ni sva progona! Ako igdje, a ono u Dalmaciji, koja je pružila toliko dokaza narodne svijesti i dobre volje treba da se prestane izazivima bilo koje vrste, a pogotovo onakvima, kakvi su bili oni na Kosovu. Dalmacija naiće ne će trptjeti, da u njoj niko nekažnjeni kliče: „Dolje Hrvati!“ Ovo je naša iskrena i bratska riječ.

Rad poslanika Pučke Stranke.

Proti pretjeranom oporezovanju u Dalmaciji. U ime Jugoslavenskog Kluba poslanik dr. Dulibić u Narodnoj Skupštini 3. ov. mj. uputio je upit na ministra finansija gledajući pretjerano oporezovanje u Dalmaciji. U upitu je upozorio, kako iz svih krajeva i sa strane svih privrednih krugova stiže tužbe protiv pretjeranog odmjeravanja poreza. Kod pojedinaca došće oporezovanje bajoslovne svtote, jer se oporezuje bez ikakvog temelja, a ne uvažavaju se faktične prilike i imovinsko stanje. **Težacima oporezuje se kao ratna dobit i povišenje cijene proizvodima, koje je nastalo radi sve manje vrijednosti novca!** Dr. Dulibić je naglasio, kako će se radi povišenja poreznih tereta ugušiti u

narodu smisao i volja za rad i kako će klonuti duh poduzetnosti. Stoga je u upitu zatražio, da ministar odredi naročite delegate, koji će revidirati postupak kod oporezovanja, i da odredi, da se porezi svedu na onu mjeru, koja odgovara privrednim i gospodarskim prilikama porezovnika.

Protiv nepravednog postupka sa invalidima. Poslanik Hrv. pučke stranke Mate Milanović ulazio je upit na ministra vojnog i mornarice radi nepravednog postupka preglednih komisija sa invalidima u Dalmaciji. Te su komisije mnogo invalida izostavile, a kako prigovori nijesu još riješeni, mnogi su invalidi ostali bez potpore. Poslanik je tražio, da se ti prigovori što prije ispitaju, te ova stvar hitno i pravedno riješi.

Protiv vladinog proračuna. Za debate o vladinom proračunu govorio je i član Jugosl. Kluba nar. poslanik Pušenjak, te ga podvrgao vrlo oštrog kritici. Izjavio je, kako ovaj vladin proračun nije sastavljen ni na podlozi temeljnih principa pravilnog budgetiranja ni na podlozi zakonskih propisa zakona o državnom računovodstvu, jer Narodna Skupština nije odobrila završnih računa istekle budžetske godine. Tih računa nemamo od 1912. Kritikovao je izvještaj ministra finansija te kazao, da je nepotpun i netačan. Nijesu navedeni svi državni dogovi invalidima 1913., koji iznose svetu od 112 milijuna dolara ni dogovi kod Uprave fondova. U budžetu nisu uzete ratne odštete, koje treba platiti oštećenima, što više Vlada je, koja je primila od Njemačke 150 milijuna zlatnih maraka, a to znači 2.250 milijuna dinara, potrošila taj novac bez odobrenja Narodne Skupštine. Kritikovao je još izmjenu novca sa relacijom 1:4, kao nepravednu i s obzirom na kupovnu snagu i s obzirom na unutrašnju vrijednost krune naprama dinaru. Zamjerio je, što je crnogorski perper zamijenjen do 5000 al pari, a preko toga u relaciji 1:2. Kod žigosanja krunskih novčanica učinjene su pogreške na štetu države. U tome šteta za državu iznosi 810

milijuna kruna kod žigosanja, a kod markiranja 120 milijuna kruna radi lažnih markica na hiljadarkama. Tražio je ipak, da se te oduzete hiljadarke zamjene. Zahitjevalo je dalje isplatu 20 postotnih bonova za oduzete novčanice prigodom izmjene. Potužio se na upravu državnih dobara i rudnika. Bilo bi dobro, da se uvede u tome kombinovani sistem gospodarenja na taj način, da se stvari dioničko društvo, u kojem bi država uzimala preko polovicu dionica, a drugo bi pripalo privatnom kapitalu. Na taj način dobila bi se sredstva za investicije i bolju eksploataciju poduzeća. Razmjer između nepravednih i posrednih poreza je nepravilan i iznosi 1:11. Treba ga promjeniti tako, da carine, trošarine i takse ne budu najveći izvor državnom prihodu. Tražio je stoga reformu za poreze. Tužio se još, što ministar finansija nije dao smjernice glede valutne politike. Krivo je mišljenje, da se može zajmom u inostranstvu poboljšati valuta. Zbog svih tih razloga izjavio je, da će glasovati protiv vladinog proračuna.

Za umirovljene oružnike. Nar. poslanik Milanović upravo je upit na ministra finansija, u kojem je tražio, da se mirovine oružnicima u Dalmaciji, koje se sada isplaćuju u krunama, pretvore u dinare, kao u Bosni i Hercegovini.

Mlada misa našeg svećenika.

Ljubljana, 3. srpnja.

U nedjelju, 2. ov. mj. prikazao je mladomisnik Antun Letinić, rodom iz Zadra, svoju prvu nekrvnu Žrtvu. Pred godinu dana morao je s ostalim drugovima da prekine nauke na zadarskoj bogosloviji, te je pošao u Sloveniju, gdje je ove godine dovršio nauke. Zbog okupacije i drugih neprilika nije mu bilo moguće, da prikaže prvu Žrtvu u rodomu kraj, pa je to učinio u Ljubljani. Ipak ova slava, i ako daleko od njegovog doma, bila je tako svečana i lijepa, da se bolje ne da ni zamisliti. Č. ss. sv. Vinka i drugovi mu učinili su i ovom prilikom sve moguće. Intimno, među

drugovima i predstvincima slovenskog katol. pokreta protekla je ova svečanost kod č. sestara.

U 9 sati krenula je povorka kapiji „Marijinog doma“, koja je ovom prilikom bila veličanstveno urešena. Na svim ulazima, očišćenim zastavama, bili su zelenilom i cvjetcem ispisani pozdravni natpsi mladomisniku i gostima.

Ganuljiv je bio prizor gledati mlađog svećenika, kako pristupa ţrtveniku uz pravo andeosko pjevanje zabora gojenica č. sestara, a naročito pak to, kad je dijelio sv. pričest zastupanim predstvincima kat. pokreta: svome kumu dr. V. Megleru, predsjedniku Jugosl. orlovske zvezde, uredniku „Slovenca“ Franu Terseglavu, odgovornom uredniku našega lista, zastupnicima akad. društava „Pavlinovića“, „Zarje“ i „Danice“, te drugovima bogoslovima. Lijepi i dirljivi govor izrekao mu je preko mise sam rektor g. dr. A. Zdešar predočujući mu dužnosti i ţrtve, koje mora da doprinosi kat. svećenik, te sjećajući se njegovih preminulih roditelja. Od granuča su se na licu prisutnih javljale suze.

Za vrijeme objeda palo je mnogo dubokih misli i želja g. Fr. Terseglavu, g. dr. Zdešara, te predstavnika akad. društava i drugova bogoslova, na koje je, kao zamjenik pokojnih roditelja mladomisnikovih, odvraćao njegov kum dr. V. Megler, a na koncu se zahvalio svima, te naročito č. sestrama, koje su njemu i njegovim drugovima bile uvijek u svemu pri ruci kao pravi roditelji, te koje su ovoj slavi najviše doprinijele.

Mladog svećara sjetile su se mnoge ugledne ličnosti i prijatelji brzopavim i pismenim pozdravima. Naročito se ugodno dojnjio svih prisutnih pozdrav presv. biskupu dra Miletu, kojemu je odaslan brzopavni odgovor.

Ova će svečanost ostati u najljepšoj uspomeni ne samo mladom svećeniku, već svima, koji su njoj sudjelovali, te će im služiti kao najbolji dokaz iskrenih bratskih veza između pristaša slov. i hrv. kat. pokreta.

narodu i naroda prema nosiocima vlasti.

Teško je danas naći jednu stvar ili uredbu, za koju bi se onako napreč moglo reći, da ona s politikom nema nikakva posla. Uzimamo na primjer zadružarstvo. Mogao bi tkogod reći, da se u zadružarstvo nigdje i nikada ne smije unositi politika. To je tvrdnja samo donekle ispravna. Istinu je, da u zadružama nema mještanju strančenju. Zadruge ne smiju pripadati nijednoj političkoj stranci.

U njima se mogu okupljati pristaše raznih političkih stranaka, samo ako hoće da radi onako, kako to propisuju zadružarska načela. Ali unatoč tomu pogriješio bi svaki onaj, koji bi tvrdio, da zadružarstvo nigdje i nikada nema posla s politikom. Zadružarsko je udruživanje pojedinaca u takva društva, koja imaju svrhu, da podigne blagostanje naroda jeftinim zajmovima, jeftinim nabavljanjem robe i što boljim unovčivanjem domaćih proizvoda. A kako će se državljani okupljati u zadruge, ako u ustavu nije zajamčena sloboda udruživanja i sastajanja? Zadružarstvo imade mnogo protivnika. Naročito su to lihvari i kajšari, koji bi htjeli, da radni narod bude što ovisniji o njima. Kako će zadružarstvo uspijevati u borbi protiv tih pivačica, ako nije zakonima zaštićeno protiv njihovih spletaka? Da se zadružarstvo može razvijati, potrebito je, da država imade što bolje zadružne zakone. I tu dolazi i zadružarstvo u

vezu s politikom. Zadružni se zakoni stvaraju u saboru, zadružarske se zaštite provodi u saboru. A rad u saboru nije ništa drugo nego politika. Tko dakle govori, da zadružarstvo nigdje i nikada nema posla s politikom, taj ili ne zna, što govori, ili je svijestan neprijatelj zadružarstva. U zadružama nema mještanju strančenju. Ali zadružari moraju ipak voditi osobitu brigu o tom, da imaju što više utjecaja na one grane politike, koje se tiču njihova zadružarskoga života.

Nešto slično vidimo i u odnosu vjere prema politici. Velim „nešto slično“, jer potpune jednakosti tu nema.

Vjera je takoder jedno udruženje ljudi. Ili bolje reći, vjera se može isporijedati samo u zajednici ljudi, koji priznaju ista čudoredna načela, koji imaju isto mišljenje o Bogu, o postanku svijeta i čovjeka, o životu poslije smrti itd. Članovi pojedinih vjeroispovijesti imaju svoje vjerske zajednice. I katolici su udruženi u svoju Crkvu, koja imaju ne samo svihunarvane, već i naravne potrebe kao i svaku drugu udruženje. Katolička je Crkva vidljiva organizacija. Ona živi u zemljama, sastoji se od članova, koji imaju svoje svećenike, svoje hramove, svoje crkveni imatuk, svoje propovijedi i procesije, svoja pobožna društva itd.

Katolička je Crkva doživjela dosada užasni progona sa strane pojedinih državnih vlasti. Rimski carevi Neron, Domicijan i Dioklecijan zatvarali su kršćane u duboke tamicice,

razapinjali ih na križ, bacali ih u vatru ili pred divlju zverad i uništavali im svete knjige i mješta za sastajanje. Kršćani nijesu imali slobode vjeroispovijedanja, oni su bili proglašeni državnim neprijateljima i s njima se postupalo kao sa zločincima. Nijesu smjeli graditi hramove, već su se morali sakupljati pod zemljom, u tako zvanim katakombarima, gdje su obavljali svoje molitve, slušali propovijedi i primali svete sakramente.

Kasnije su kršćani dobili slobodu, ali progona nijesu nikada prestajala. Koliko li su samo hrvatski katolici morali podnijeti za očuvanje svoje vjere! Onaj dio našega naroda, koji se nalazio pod osmanlijskom vlašću, često puta nije smio graditi ni svoje crkve. Zvana nijesu smjela zvani, katoličke se knjige nijesu smjele izdavati ni čitati. Zato i vidimo, da u našim krajevima nema toliko divnih hramova kao u zemljama na zapadu Europe. Drugdje su podignute Bogu na slavu već u srednjem vijeku i prije toga divne zgrade, koje su ponos čitavoga katoličkoga svijeta. A kod nas imademo takvih spomenika i divnih crkvenih zgrada veoma malen broj.

Nasi su se djedovi uvijek borili za svoju vjersku slobodu. Borili su se i onda, kada su ih nabijali na kolac, kada su im palili crkve i samostane, i kada se izvrgnuli smrtnoj opasnosti svatko, tko je priznao, da je katolik.

(Nastaviti će se.)

Vjera i politika.

„Nemojte miješati vjeru i politiku! Vjera neka ostane za sebe, politika za sebe! Jedno s drugim nema ništa posla!“

Tako govore danas mnogi školovani i neškolovani ljudi. Čuju se te riječi u gradu, čuju se i na selu. Ponavljaju ih novinari, ponavljaju ih politički korteši, ponavljaju ih neki zastupnici u saboru. Najčešće ih izgovaraju oni, koji nijesu zadovoljni s nijednom vjerom na svijetu. Neki znaju, da su te riječi neistinitе. Drugi opet grijese u dobroj namjeri, te misle da bi se s njima morao složiti svaki čovjek.

Pogledajmo malo bolje, koliko ima istine u tom mišljenju!

Što je politika? Politika je skrb za općenito dobro u državi. Politika je stvaranje državnih zakona. Politika je upravljanje i gospodarenje državom. Politika je nadzor nad državnim upravljanjem i vršenjem zakona.

Danas je politika obuhvatila gotovo sve grane javnoga života. Ona uređuje pravni odnosa pojedinca prema pojedincu, odnosa klase prema klasi, obitelji prema obitelji. Politika uređuje odnose državljanu prema državnoj cjelini, odnose nosilaca vlasti prema

Ćirilo -- Metodski dan.

Ove godine ga je Šibenik vrlo svećano, na dostojan način, proslavio i u crkvi, kao spomen na slavnu braću slavenske apostole sv. Ćirila i Metoda, koji su usrećili slavenske narode vjerom kršćanskim i uz nju im ostavili u baštini bogoslužje u narodnom jeziku, glagoljicu našu, i vani crkve, kao spomen, da se obilnim doprinosima sjetimo naše zarobljenje, nespaene braće, e je ne odnarođi mrski tudinac.

Već rano ujutro sav grad je bio okićen narodnim zastavama, slavila su zvona, a mužari su pucali, dok je „Šibenska Glazba“ obilazila gradom svirajući vatrene rodoljubne koračnice. U 10 sati bila je svećana glagolska Misa u Stolnoj Bazilici sv. Jakova, koju je služio prof. bogoslovija D. Jakov Parač. Prisutstvovali su joj Kaptol i svećenstvo, predstavnici mjesnih civilnih vlasti, društava i korporacija te brojno građanstvo. Svinja je upalo u oči, da nije bilo ni jednog predstavnika vojničkih vlasti, i ako su bili pozvani. Misu je pjevalo svećenstvo na koru, a preko prikazanja je a solo krasno otpjevao svojim zvučnim, skladnim i visokim tenorom župnik Mandaline vlc. Krnić lijepu molitvu sv. brači Ćirilu i Metodiju. I „Šibenska Glazba“ je za njim dobro odsvrala dyje molitve.

Preko Mise je s propovjednicice izrekao vrlo učen i lijep prigodni govor dekan Kaptola preč. kanonik Gojanović. Odmah u uvodu istaknuo je sreću slavenskog roda, koga pokrštisće, dva solunska brata, dva umnika, dva sveca i tako ga spasiće od germanstva i vizantinstva, koji mu prijeđe prvi sabljom, drugi ropstvom, moralnom naime smrću. Istaknuo je, kako, ako ne izgubimo jezik i narodnost, imamo zahvaliti sv. Ćirilu i Metodu, koji nam s vjerom kršćanskim donesوe i prosvetu. U pogledu vjere dokazao je, kako jedino kršćanski duh diže čovjeka do najvećeg savršenstva; kako je vjera stičer narodne prosvijete i uljedbe; kako je nebesko svijetlo istine imalo odlučnog upliva u moralnom i umnom razvoju čovječanstva, jer je kršćanstvo stvorilo evropsku uljedbu. Spomenuo je i naznačio, što je sve propalo i izmjenjilo se kroz vijekove na svijetu, ali jedno ostaje uvijek trajno, uvijek nepredobivo, uvijek neumrlo: nauka sv. Ćirila i Metoda. Oni sada u nama i s nama pobijedu. Njihove žrtve nama su izugles kršćanske i rodoljubne kreposti. Činima iz svjetske povijesti dokazao je, kako, otkad je križ zasjao na Golgoti, svi narodi, dok su na nj gledali, dotle su sretni i kreposni bili. Nasuprotni svi, koji su od njega bijezali ili ga nijesu upoznali, neslavno su izginuli i ginu. Spomenuo je i neke pojave iz savremene povijesti, pred kojim se državnici i mudraci prosvijetljene Evrope zgraju i držu. Stoga je istaknuo, kako treba narodu povratiti Boga, u duhu i istini predstaviti mu nauku sv. Ćirila i Metoda i tako najbolje providjeti rodoljubju i slobodi svoga naroda. Govorio je zatim o glagoljici, koju nam naši apostoli darovaše. Oni su staroslovenskom jezikom prokrčili put i do službe Božje, čim se ne može podići nijedan drugi narod. Narodnost i narodni jezik su usko sa naukom Božjim spojili te ga tako uživo oružje narodnog spaša pretvorili. To ih je stajalo velike muke i truda, neizrecive borbe i napora, jer su bili brojni njihovi neprijatelji. No ipak naklonosću velikih Papa Hadrijana II. i Ivana VIII. dobit će tu dragocjeniju povlasticu,

koju je kasnije opet potvrdio i odobrio veliki um neumirolog Pape Lava XIII. Ovom prigodom je naglasio, kako u svom radu i nastojanju, da očuvamo i proširimo povlasticu glagoljice na čitavu našu državu, moramo biti puni počitanja i sinovske odanosti napram sv. Stolici. Naš narod stoji između dviju struja, dviju kultura, istočne i zapadne, a staroslovenski jezik mora biti most između dviju crkava, koje, kako je povijest razdvojila, tako će povijest i sjediniti, kad se bolje upoznamo i kad se strasti stišaju. Pri kraju izrazio je svoju čvrstu vjeru u skoro sretno doba, kad će slavenstvo zagospodovati Evropom, ne da hara i osvaja, ne da podjarmljuje, nego, da razvije zastavu prava, ljubavi i uljedbe, da svima jednako udjeli narodnu slobodu. Toplo je napokon apelirao na sve prisutne, da brane glagoljicu kao dio našeg narodnog bića, kao sveopću svetinju, uzvišenu nad strankama i ljudskim strastima, dostoјanstveno, ne vikom, nego duboko osjećanjem vjerskim i narodnim čuvtvom, složno sa crkvenim našim poglavarstvom. Uz poklik slavenskim velikim apostolima završio je ovaj svoj lijepi govor, koji je na sve prisutne učinio najbolji utisak.

Navećer inicijativom mjesne područnica „Jugoslavenske Matice“ u općinskom perivoju priredena je velika pučka zabava, na kojoj su se kupili milodari za rođabljenu i nespašenu braću. Na zabavi je naizmjence pjevalo „Filharmoničko društvo“ nekoliko zgodnih komada i „Šibenska Glazba“ izvadala svoj birani program. Ovo je prvi put, da je „Šibenska Glazba“ poslije toliko vremena marom i pod vršnom upravom svog novog vrijednog kapelnika g. Glavočića pridela veći javni koncert, pak moralno iskreno priznati, da nas je već ovaj prvi put izvedba koncerta potpuno zadovoljila, što glazbarima, ali osobito njihovom kapelniku g. Glavočiću, služi na čast. Kako čujemo, zabava je dobro uspjelo i moralno i materijalno, iako je na njoj osim časnih iznimaka bilo vrlo malo inteligencije. Mnogih razvikanih patriota nije bilo ni vidjeti, iako su znali za rodoljubnu i plemenitu svrhu zabave, a neki od onih, koji su došli, sa vrlo jadnim doprinosom sjetili su se svoje rođabljene braće. To je dosta žalosno i osude vrijedno!

Domaće vijesti.

Svečani doček biskupa u Tijesnomu i Murteru. I u Tijesnomu i u Murteru novi presv. biskup, prigodom svog prvog pastirskog poohoda bio je vrlo srdačno, radosno i svećano dočekan. Kako nas izvješćuje dopisnik iz Murtera, prigodom dočeka 3. ov. mj. bile su prisutne sve mjesne vlasti, časti, crkvinarstva, nastavnici, školska djeca, crkvena i rodoljubna društva, ustanove, čitavo mjesto. Mjesto je bilo svećano okićeno narodnim zastavama. Mužari su pucali, zvona veselo slavila, narod s prozora cvijećem posipao put, kud je prolazio omijeli novi nadpastir. Narod je bio osobito vesel i sretan, što u njegovoj sredini prebiva njegov dobar pastir, te mu od srca klicao: Blagoslovjen, koji si došao u ime Gospodinovo!

Odlikanje dra Frana Bulića. 2. ov. mj. je bila svećana predaja odlikanja francuske počasne legije našem dijonom i slavnom učenjaku arheologu dru Franu Buliću. Odlikanje mu je osobno predao francuski konzul u Dubrovniku gosp. Henriet, koji ga je tom prigodom oslovio vrlo lijepim govorom, u kojem je istakao velike zasluge dra Bulića na histo-

ričkom i arheološkom polju, koje mu priznaje cijev svijet, napose Francuska. Dr. Bulić mu je isto lijepim govorom toplo zahvalio. Ovom svećanom činu prisustvovali su predstavnici vojničkih i civilnih vlasti, odslanjacici svećenstva, osoblje muzeja, bliža rodbina i odslanjstvo seljana iz rodnog mu Vranjica. Mi ponovno čestitamo odličnom našem učenjaku uz želju, da ga Bog još dugo pozivi na diku Crkve i roda!

Svećenik rektor Ljubljanskog sveučilišta. Slovensko sveučilište u Ljubljani izabralo je za slijedeću školsku godinu svojim rektorm poznatog filozofa i sociologa, svećenika dra Aleša Ušenčnika. Slovenski liberalci htjeli su to pošto poto sprječiti. Digli su zato alarmantu novinsku kampanju protiv tog imenovanja, koljim ipak nijesu uspjeli, nego samo pokazali svoju paklenku mržnju protiv svega, što je katoličko.

Cunard-Line. One putnike, koji iz Zagreba putuju na Ameriku 18. srpnja ov. g., vodit će iz Zagreba u New-York i odande u mesta na pruzi New-York-Chikago g. Krmpotić od našeg Čikaškog Ureda.

Gradiske vijesti.

Ispiti zrelosti. Pod predsjedanjem pokr. školskog nadzornika g. V. Grossa ispitni zrelosti počeli su 5. ov. mj. na velikoj gimnaziji. Proglašeni su zreli s odlikom: Coffou Hugo, Ježina Krsto, Kristović Marija, Sambunjak Slavko i Vlasanović Petar, a zrelima: Babić Mate, Božin Damjan, Čić Viktor, Erceg Rudolf, Ivančević Stjepan, Košta Mate, Kuljić Juraj, Pilić Luka, Stanić Nikola, Šegota Petar, Vidović Ivan i Tomašić O. Toma. U subotu počeli su ispitni učenika realne gimnazije. Proglašeni su dosad zreli s odlikom: Drezga Tihomil i Ivčić Milivoj, a zrelima: Dunkić Dane, Hedenig Augustin Karadžić Nikolja, Kurajica Gojko, Meštrović Krešimir, Novak Hrvanje, Sunara Krste, Šoljan Smiljka i Zanićević Milka. Ispiti se nastavljaju. — Na splitskoj velikoj gimnaziji položio je ispit zrelosti, te proglašen zrelim naš mješčanin Antun Šperanda.

Porotno zasjedanje. 4. i 5. ov. mj. vodila se porotna rasprava proti Petru Pavkoviću pk. Jove iz Danilovog, Ivanu Mejiću Pavinu iz Zlosesla i Dragomiru Josipu Matavulju pk. Ante iz Šibenika radi zločina razbojstva, pokušaja krade i prevare. Razbojstva, radi kojih su ovi pogibeljni zločinci odgovarali pred zakonom, bila su izvedena na don Marku Vežiću, župniku u Jadrovcu, i O. Anti Milunu, župniku u Danilo-Kraljice, dok su bile pokušane krade u magazinu mjesnog slastičara Steve Mandića i u krojačnici Ane Ilijadica žene Stipana. Na temelju pravorijeka porotnika zločinci su bili ovako osuđeni: Ivan Mejić na 9 godina teške tamnica, Dragomir Josip Matavulj na 5 godina teške tamnica i Petar Pavković na 3 godine teške tamnica. Raspravi je predsjedao savjetnik D. Knežević. Dužnost javnog tužioca je vršio zamjenik drž. odv. Marojević, a obrane dr. Medini, dr. Jurin i dr. Subotić. Protiv pravorijeku osuđe je javni tužio, uložio priziv, a dr. Medini ništovnu žaobu, dok su si ostali branitelji pridržali pravo, da u određenom roku prikažu svoju ništovnu žaobu.

Koncert "Filharmoničkog društva". Mjesno "Filharmoničko društvo" sprema veliki vokalno-instrumentalni koncerat, na kojem će izvadati muški, ženski i mješoviti zborovi i capelle i uz pratnju orkestra, djela prvih svjetskih kompozitora i jugoslavenskih skladatelja Milojevića, Krstića, Adamića i Lisinskoga. Broj izvadaca

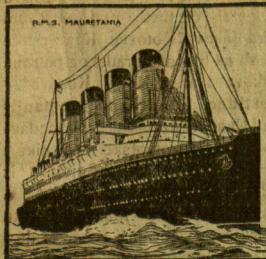
u muškom, ženskom zboru i orkestru dosije 130 članova pod upravom maestra Jakova Gotovca. Koncert će se izvesti na blagdan gradskog patrona sv. Jakova u areni Hotel "Kosovo".

Bestidno i nečasno obmanjivanje. Uza sve izvještaje zakonodavnog odbora, stenografske zapisnike i vijesti sami demokratskih novina iz razdoblja od 21.-22. veljače ov. g. ovdješnji "Demokrat" ipak ima toliku smjelost, te poznavajući svoje ljudi i njihovo senilno pamćenje lažno tvrdi, da se nar. poslanik dr. Dulibić nije zauzeo ni predložio pri diobi Dalmacije osnivanje šibenske oblasti. Kao što smo u 25. br. naveli, dr. Dulibić je pri raspravi o podjeli zemlje na oblasti predlagao najprije nedjeljost Dalmacije, koja je za sebe jedna i ekonomski i kulturni cjelina, a ne prelazi ni gledom na broj stanovništva famozni minimum od 800.000 duša. No to nije išlo u račun velikosrpskim težnjama g. Pribičevića i Pašića i ona se morala dijeliti. I tu je naš poslanik dr. Dulibić uzeo i nastojao, da se od dvaju zala izabere manje i iznio prijedlog o podjeli Dalmacije na šibensku i splitsku oblast. No uzalud, jer su demokrati, radikalci i drugi vladinovi glasovali protiv. Kako je svima poznato, u ono je doba izlazio i "Demokrat", pak nam je čudno, da to tako brzo zaboravlja. No to se dade razumjeti s obzirom na starački um njegovih suradnika. Dokaza za to imamo skoro jučerašnjih zaboravio je i aferu Jadranske Banke i dra Žerjava, ne donosi ni riječi o podjeljivanju koncesija ministra Žike Rafajlovića, o aferi sa dobrom Belje, o famoznim konvencijama ministra Kraljevića sa Talijanima, o zajmu od sto milijuna dolara i t. d.

Uništanje ribe dinamitom. Tuže nam se neki ribari, da je ponovno učestalo ubijanje ribe dinamitom unutar šibenskog konala. Radi teških posljedica ovog nedozvoljenog baratanja dinamitom ne možemo, a da ne upozorimo na to nadležne vlasti. Kada je za vrijeme rata i kasnije za okupacije Talijana ovakvo uništanje ribe bilo u svatu, naši su ribari, koji su sve svoje uložili u mreže, bili nepravedno lišavani svoje zarade, a ribarnica je malne redovito bila prazna. To je opet djelovalo na cijenu mesa i ostale živeće namirnice, kojima je obilje ribe našega konala konkuriralo, Radi toga, kao i radi neracionalnog uništanja ribe na ovaj način, vlasti, u prvom redu Lučko poglavarstvo, ovome najenergičnije moraju stati na put. Kako smo informirani u zadnje vrijeme se nekoliko dinamita čulo oko Triske put Skradina, naime od kapele sv. Nikole, koja se nalazi na putu u Zaton, pa do Triske i od Triske put Prukljana. Ovom se nedopuštenom djelovanju može stati na put jedino pojačanom pomorskom policijom i strogim kaznama konkretnim slučajevima. Pažnju pak svraćamo na Prukljani te Goliću, gdje su se dinamitasi prije najbolje snalazili.

Pošiljke poštanskih paketa preko Madarske. Prema saopšćenju Ministarstva pošta i brzovaja Čehoslovačke Republike dneva 23. svibnja ov. g. br. 34.158-VL su sada omogućene pošiljke poštanskih paketa u kraljevinu SHS, Bugarsku i Grčiju preko Madarske. Taksa je za svaku 1.200 jeftinija nego preko Austrije.

Za unajmiti: dučan u centru grada u Šibeniku, prikladan za svaku trgovinu, prostor dučana 27 četvornih metara, uz dučan i skladište (magaza) 20 četvornih metara, prostrano sa ulazom iz dučana i u ulice, pristupačno svake vrsti koplama. Za potanje obavijesti obratiti se lično vlasniku svaki dan: Šibenska Gorica br. 1.

CUNARD LINE

Glavno zastupstvo za Jugoslaviju

Jugoslavenska banka d. d. - Zagreb
otprema putnika iz Cherbourga ili Hamburga

najbržim ladačima na svijetu za 5 1/2 dana.

Odlazak naših putničkih parobroda:

Iz Cherbourga:

Caronia	Juli 15	Saxonia	Sept. 28
Saxonia	" 20	Berengaria	" 30
Aquitania	" 22	Mauretania	Okt. 7
Berengaria	" 29	Aquitania	" 14
Mauretania	Aug. 5	Berengaria	" 21
Aquitania	" 12	Caronia	" 23
Caronia	" 17	Mauretania	" 28
Berengaria	" 19		
Saxonia	" 21		
Mauretania	" 26		
Aquitania	Sept. 2	Caronia	Juli 13
Berengaria	" 9	Saxonia	" 18
Mauretania	" 16	Saxonia	" 15
Caronia	" 18	Caronia	" 19
Aquitania	" 23	Saxonia	Sept. 16
		Caronia	" 26
		Saxonia	Okt. 21

Za sve daljne upute kao i za vožne karte izvolite se obratiti na našu Agenciju u Šibeniku: Zastupnik Josip Jadronja ili Cunard Line - Zagreb cesta B. 33.

Dopisivanje u svim jezicima.

Otpremu robe sa stanice Bakar u luku i obratno, te ukraj na parobrode preuzima najbrže i najkulantnije

Opravništvo Dalmatie - Bakar
t. j. tt. FOREMPOHER i drug
Vlastita skladišta brašna, tjestenine
i žitarica
POMORSKA AGENCIJA.

Brzojavi: FOREMPOHER, Bakar

Telefon br. 14.

Najuspješnije se oglašuje u „Narodnoj Straži“!

KNJIŽARA FILIP BABIĆ - ŠIBENIK
(HRVATSKA KNJIŽARNICA - ZADAR)

Novo moderno uredjen i povećan posao. — Potpuno skladište Jugoslav. knjiga. — Veliki sortiment knjiga stranih jezika. — Tvorničko skladište papira uz najjeftinije cijene. — Sav pribor za ured, općine i škole. — Skladište školskih knjiga. — Prima pretplate na stručne i periodične časopise svakog jezika i struke. — Muzikalije svake vrsti. — Pribor za pisače strojeve Stenil i Karbon-papiri.

Otprema brza i točna a cijene jeftine. — Solidna posloga.

PAPIRNICA GRGO RADIĆ

(prije A. et G. Rude)

ŠIBENIK (Glavna ulica).

Bogati izbor svih vrsti umjetničkih dopisnica, te šibenskih razglednica.

Prodaja školskih potrepština, raznog papira te sve vrsti kanclerijskog pribora.

Trgovina raznih parfema, moomirinskih sapuna, praška za zube i slično, te raznih igračkih za djecu.

Cijene umjerene!

DROGARIJA VINKO VuČIĆ - ŠIBENIK

Skladište kemijskih proizvoda, laka boja, gumenih predmeta i o.

OPTIKA.

Naočala — Cvikera.

Izvršuje svaku izradbu po oku, iljeomčkom propisi.

Primaju se popravci.

BRĆA GRUBIŠIĆ :: ŠIBENIK

TELEFON 36

Po najnižim dnevnim cijenama nudjamo rezanii i iscjepi, panihbukovih i hrastovih drva za gorivo.

Po želji kupca obavlja se dostava i kući.

JOSIP DREZGA - ŠIBENIK

Brzojavi: DREZGA - ŠIBENIK.

Telefon inter. 38.

VELIKA PRODAJA U ŽITARICAMA I KOLONIJALIMA.

Prodaja: Sećera, Kave, Pirinča, Sapuna, Gradevnog materijala, Nafta, Benzina, Mašinskog ulja.

Sve uz cijene konkurenčije.

AUTOGARAGE.

AUTOGARAGE.

Narudžbe se obavljaju sa vlastitim prevoznim sredstvima: motornim ladačima po moru, teretnim automobilima po suhu.

Export vina, ulja i rakije na veliko.

P. N. Svećenicima, Crkovinarstvima i Trgovcima javljam, da izradujem iz pravog pčelinjeg voska svjeće u svim veličinama, koje se ne krive, ne kaplju, ne dime i ne udaraju patvorinom.

Kupujem svaku kolikoču pčelinjeg voska i meda.
U zamjenu svjeća primam okapine.

Cijene umjerene!

Vlasnik

Odlikovane Tvornice voštanih svjeća

Vladimir Kulić - Šibenik.

Zadružna gospodarska banka d. d.

Glavna ulica br. 122
I. kat.

Podružnica Šibenik.

Centrala Ljubljana.

Podružnice: Đakovo, Maribor, Sarajevo, Sombor, Split.

Ispostava: Bled. — Interesna zajednica sa: Sveopćom zanatljskom bankom d. d. u Zagrebu i njenom podružnicom u Karlovcu te Gospodarskom bankom d. d. u Novom Sadu.

Glavnica i pričuva skupa sa filijacijama K. 50.000.000.

Podjeljuje trgovcima kredite, eskomptira mjenice, lombardira vrijednosne papire, kupuje i prodaje valute i devize, prima uloške, na tekući račun i na knjižice te obavlja sve bankovne i burzovne transakcije uz najpovoljnije uvjete.